

**Обов'язкова та рекомендована література, електронні ресурси до циклу
ТУ «Актуальні питання дитячої гастроентерології та гепатології» для
слухачів з фаху «Педіатрія», «Дитяча гастроентерологія».**

1. Запальні захворювання кишечника: експертна думка та практичні аспекти. URL: <http://health-ua.com/article/37806-zapaln-zahvoryuvannya-kishechniku-ekspertna-dumka-ta-praktichn-aspekti>.
2. Клінічна лабораторна діагностика : навчальний посібник за загальною редакцією Заслуженого лікаря України, доктора мед. наук, професора О.І. Волошина (видання друге, доповнене і перероблене). - Чернівці : Місто, 2018. – 223 с.
3. Клінічне обстеження дитини : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. В. Катілов [та ін.]. - 2-ге вид. - Вінниця : Нова кн., 2019. - 518 с. : табл., іл.
4. Крючко ТО, Несіна ІМ, Пода ОА, Коленко ІО. (2016). Алгоритм диференційної діагностики захворювань кишечника у дітей. Дитячий лікар. 3(48): 21–24.
5. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога : національний підручник для лікарів-слухачів післядипломної освіти, лікарів-інтернів і студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / І. С. Зозуля [та ін.]; за ред. І.С. Зозулі. - 3-є вид., переробл. і допов. - Київ : Медицина, 2017. - 958 с. : іл, табл.
6. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації, лікарів-інтернів / Ю.В. Марушко та ін. - Київ : Медицина, 2016. - 399 с.: табл., іл.
7. Некротизуючий ентероколіт у новороджених / І.О. Македонский; Т.К. Знаменська; Т.К. Мавропуло; та ін. – Житомир: Видеvecь О.О. Євенюк, 2019.- 208 с.

8. Основи педіатрії за Нельсоном: переклад 8-го англ. видання : у 2 томах. Том 1 / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман. – К.: ВСВ «Медицина», 2019. – XIV, 378 с.
9. Педіатрія (гастроентерологія та патологія раннього віку) / О. П. Волосовець, О.В.Зубаренко, С. П. Кривопустов [та ін.]. – Одеса: Друкарський дім, 2017 – 264 с.
10. Педіатрія : національний підручник : у 2 т. / Д.Д. Іванов, С.В. Кушніренко, Д.А. Сеймівський [та ін.] ; за ред. В.В.Бережного; Асоціація педіатрів України. – К. : Сторожук О.В., 2013. – Т. 2. – 1021 с.
11. Педіатрія : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів IV рівня акред. / за ред. проф.О. В. Тяжкої. – Вид. 5-те. випр. та допов. – Вінниця: Нова Книга, 2018. – 1152 с.
12. Педіатрія : підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / О. В. Тяжка [та ін.] ; за ред. О. В. Тяжкої ; Нац. мед. ун-т ім. О. О. Богомольця МОЗ України. - 5-те вид., випр. та допов., оновлєє. - Вінниця: Нова кн., 2018. - 1150 с. : табл., іл.
13. Педіатрія, дитячі інфекції в питаннях і відповідях.: учебное пособие. - Тернопіль : ТДМУ: Укрмедкнига, 2019. - 307 с.
14. Пропедевтична педіатрія : підручник для студентів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації / В. Г. Майданник [та ін.]. - 2-ге вид., випр. та допов. -Вінниця : Нова кн., 2018. - 871 с. : табл., іл.
15. Протоколи з надання екстренної медичної допомоги рівня базової підтримки життя (Basic Life Support - BLS) - "Перший на місці події" : навчальний посібник / Г. Г. Рошчін [та ін.] ; за ред. Г.Г. Рошчіна. - Київ : Юстон , 2018. - 119 с. : табл., іл.
16. Сорокман ТВ, Лозюк ІЯ. (2021). Харчова поведінка та характеристика харчування дітей дошкільного віку. Сучасна педіатрія. Україна. 5(117): 29-34. doi 10.15574/SP.2021.117.29.

17. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. Запальні захворювання кишечника (хвороба крона, виразковий коліт). Наказ МОЗ України від 11.02.2016 № 90. — URL: http://mtd.dec.gov.ua/images/dodatki/2016_90_Krona/2016_90_YKPMDD_Kron.pdf
18. Функціональні розлади шлунково-кишкового тракту (Римські критерії IV – вибрані питання). /Т.Д. Звягінцева, І.М. Скрипник, С.М. Ткач, Н.В. Харченко. – К., 2017. – 56 с.
19. Харчування дітей грудного і молодшого віку (0-23 місяців): рекомендації / О. В. Катілов, А. В. Варзарь, О. Ю. Белоусова [та ін.]. – Вінниця : Нова книга, 2018. – 64 с.
20. Шардрін О. Г., Ігнатко Л. В. Сучасні підходи до діагностики та лікування гастроезофагеальної рефлюксної хвороби у дітей // Здоров'я України. Спец. випуск «Гатсроентерологія, гематологія, колопроктологія». 2016. № 3 (41). URL: <http://health-ua.com/article/4328-suchasn-pdhodi-dodagnostiki-talkuvannya-gastroezofagealno-reflyuksno-hvorob>
21. Johnson MW, Maestranzi S, Duffy AM et al. (2009). Faecal M2-pyruvate kinase: a novel, noninvasive marker of ileal pouch inflammation. Eur J Gastroenterol Hepatol. 21(5):544–50. <https://doi.org/10.1097/MEG.0b013e3283040cb3>; PMID:19300275.
22. Khor B, Gardet A, Xavier RJ. (2011). Genetics and pathogenesis of inflammatory bowel disease. Nature. 474: 307–17. <https://doi.org/10.1038/nature10209>; PMID:21677747 PMCID:PMC3204665.
23. Lodes MJ, Cong Y, Elson CO et al. (2004). Bacterial flagellin is a dominant antigen in Crohn disease. J Clin Invest. 113:1296–1306. <https://doi.org/10.1172/JCI20295>; PMID:15124021 PMCID:PMC398429.
24. Neumann H, Fujishiro M, Wilcox CM, Monkemuller K. (2017). Present and future perspectives of virtual chromoendoscopy with I-Scan and optical

- enhancement technology. *Dig Endosc.* 26(1): 43–51.
<https://doi.org/10.1111/den.12190>; PMID:24373000
25. Norouzinia M, Chaleshi V, Alizadeh AHM, Zali MR. (2017). Biomarkers in inflammatory bowel diseases: insight into diagnosis, prognosis and treatment. *Gastroenterol Hepatol Bed Bench.* 10: 155–167.
 26. Rump JA, Scholmerich J, Gross V et al. (1990). A new type of perinuclear anti-neutrophil cytoplasmic antibody (p-ANCA) in active ulcerative colitis but not in Crohn's disease. *Immunobiology.* 181: 406–13.
[https://doi.org/10.1016/S0171-2985\(11\)80509-7](https://doi.org/10.1016/S0171-2985(11)80509-7).
 27. Sherwood RA. (2012). Faecal markers of gastrointestinal inflammation. *Clin Pathol.* 65(11): 981;5. <https://doi.org/10.1136/jclinpath-2012-200901>; PMID:22813730.
 28. Sonnenberg A. (2007). Time trends of ulcer mortality in Europe. *Gastroenterology.* 132: 2320–2327.
<https://doi.org/10.1053/j.gastro.2007.03.108>; PMID:17570207.
 29. Toedter GP, Blank M, Lang Y et al. (2009). Relationship of C-reactive protein with clinical response after therapy with ustekinumab in Crohn's disease. *Am J Gastroenterol.* 104: 2768–73.
<https://doi.org/10.1038/ajg.2009.454>; PMID:19672253.
 30. Turner D, Leach ST, Mack D et al. (2010). Faecal calprotectin, lactoferrin, M2-pyruvate kinase and S100A12 in severe ulcerative colitis: a prospective multicentre comparison of predicting outcomes and monitoring response. *Gut.* 59(9): 1207–12. <https://doi.org/10.1136/gut.2010.211755>; PMID:20801771.
 31. Van den Bruel A, Jones C, Thompson M, Mant D. (2016). C-reactive protein point-of-care testing in acutely ill children: a mixed methods study in primary care. *Arch Dis Child.* 101(4): 382–5.
<https://doi.org/10.1136/archdischild-2015-309228>; PMID:26757989.
 32. Wang KK, Okoro N, Prasad G et al. (2011). Endoscopic Evaluation and Advanced Imaging of Barrett's Esophagus. *Gastrointestinal Endoscopy*

- Clinics of North America. 21(1): 39–51.
<https://doi.org/10.1016/j.giec.2010.09.013>; PMID:21112496
 PMCID:PMC3762455.
33. Wang Zhi Zhi, Shi KE, Peng JIE. (2017). Serologic testing of a panel of five antibodies in inflammatory bowel diseases: Diagnostic value and correlation with disease phenotype Biomedical Reports. 6: 401–410.
<https://doi.org/10.3892/br.2017.860>; PMID:28413638 PMCID:PMC5374894.
34. Carroll MW, Kuenzig ME, Mack DR et al. (2019). The Impact of Inflammatory Bowel Disease in Canada 2018: Children and Adolescents with IBD. J Can Assoc Gastroenterol. 2(1): 49–67.
<https://doi.org/10.1093/jcag/gwy056>; PMID:31294385
 PMCID:PMC6512244.
35. Weidlich S, Bulau AM, Schwerd T et al. (2014). Intestinal expression of the anti-inflammatory interleukin-1 homologue IL-37 in pediatric inflammatory bowel disease. J Pediatr Gastroenterol Nutr. 59(2): e18–26.
<https://doi.org/10.1097/MPG.0000000000000387>.
36. Weilert F, Binmoeller KF. (2017). New endoscopic technologies and procedural advances for endoscopic hemostasis. Clin Gastroenterol Hepatol. 14(9): 1234–1244. <https://doi.org/10.1016/j.cgh.2016.05.020>;
 PMID:27215365
37. Winderman R, Rabinowitz SS, Vaidy K, Schwarz SM. (2019). Measurement of Microvascular Function in Pediatric Inflammatory Bowel Disease. Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition. 68(5): 662–668.
<https://doi.org/10.1097/MPG.0000000000002252>; PMID:30601366.
38. Wurster LM, Ginner L, Kumar A et al. (2018). Endoscopic optical coherence tomography with a flexible fiber bundle. J Biomed Opt. 23(6): 1–8. <https://doi.org/10.1117/1.JBO.23.6.066001>; PMID:29900706.
39. Xi Luo, Xiao; Xu Guo, Wei-Feng Wang et al. (2016). Autofluorescence imaging endoscopy can distinguish non;erosive reflux disease from functional heartburn: A pilot study. World J Gastroenterol. 22(14): 3845–

3851. <https://doi.org/10.3748/wjg.v22.i14.3845>; PMID:27076770
PMCID:PMC4814748.
40. Yallace KL, Zheng LB, Kanazawa Y, Shih DQ. (2014). Immunopathology of inflammatory bowel disease. *World J Gastroenterol.* 20:6. <https://doi.org/10.3748/wjg.v20.i1.6>; PMID:24415853 PMCID:PMC3886033
41. Yamamoto T. (2014). The clinical value of faecal calprotectin and lactoferrin measurement in postoperative Crohn's disease. *United European Gastroenterol.* 3: 5–10. <https://doi.org/10.1177/2050640614558106>; PMID:25653853 PMCID:PMC4315679.
42. Yang Z, Clark N, Park KT. (2014). Effectiveness and cost-effectiveness of measurement of fecal calprotectin in the diagnosis of inflammatory bowel disease. *Clin Gastroenterol Hepatol.* 12: 253–262. <https://doi.org/10.1016/j.cgh.2013.06.028>; PMID:23883663 PMCID:PMC3865226.
43. You JY. (2018). Features and management of very early onset inflammatory bowel disease. *Zhongguo Dang Dai Er Ke Za Zhi.* 20(5): 341–345.
44. Yui S, Nakatani Y, Mikami M. (2013). Calprotectin (S100A8/S100A9), an inflammatory protein complex from neutrophils with a broad apoptosis-inducing activity. *Biol Pharm Bull.* 26(6): 753–60. <https://doi.org/10.1248/bpb.26.753>; PMID:12808281.
45. Zhang Z, Li C, Zhao X et al. (2012). Anti-Saccharomyces cerevisiae antibodies associate with phenotypes and higher risk for surgery in Crohn's disease: a meta-analysis. *Dig Dis Sci.* 57: 2944–2954. <https://doi.org/10.1007/s10620-012-2244-y>; PMID:22669207.
46. Dotan I, Fishman S, Dgani Y et al. (2006). Antibodies against laminaribioside and chitobioside are novel serologic markers in Crohn's disease. *Gastroenterology.* 131: 366–78. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2006.04.030>; PMID:16890590.
47. Enns RA, Hookey L, Armstrong D et al. (2017). Clinical Practice Guidelines for the Use of Video Capsule Endoscopy. *Gastroenterology.*

- 152(3): 497–514. <https://doi.org/10.1053/j.gastro.2016.12.032>; PMID:28063287.
48. Escher M. Small intestinal capsule endoscopy: Recommendations and limitations of the new ESGE guideline (2015). *Dtsch Med Wochenschr.* 13: 140. <https://doi.org/10.1055/s-0041-102450>
49. Baumgart DC. (2017). Crohn's Disease and Ulcerative Colitis, From Epidemiology and Immunobiology to a Rational Diagnostic and Therapeutic Approach: 695.
50. Bogdanos DP, Rigopoulou EI, Smyk DS et al. (2011). Diagnostic value, clinical utility and pathogenic significance of reactivity to the molecular targets of Crohn's disease specific; pancreatic autoantibodies. *Autoimmun Rev.* 11: 143–8. <https://doi.org/10.1016/j.autrev.2011.09.004>; PMID:21983481.
51. Consensus guidelines of ECCO/ESPGHAN on the medical management of pediatric Crohn's disease. (2014). *Journal of Crohn's Colitis.* 8: 1179–1207. URL: <http://www.spgp.pt/media/1068/pdf7.pdf>.
52. Davies I, Burman-Roy S, Murphy M. S. Guideline Development Group. Gastro-oesophageal reflux disease in children: NICE guidance // *BMJ.* 2015. Vol. 350. P. 7703–7703. doi: 10.1136/bmj.g7703
53. Gastroesophageal Reflux Disease and Tooth Erosion: A Cross-Sectional Observational Study / Farahmand F. et. al. // *Gut and Liver.* 2013. Vol. 7, Issue 3. P. 278–281. doi: 10.5009/gnl.2013.7.3.278
54. Levine JS, Burakoff R. (2011). Extraintestinal manifestations of inflammatory bowel disease. *Gastroenterol Hepatol.* 7: 235–241.
55. Lifestyle Intervention in Gastroesophageal Reflux Disease / Ness-Jensen E. et. al. // *Clinical Gastroenterology and Hepatology.* 2016. Vol. 14, Issue 2. P. 175–182. doi: 10.1016/j.cgh.2015.04.176
56. Malfertheiner P, Megraud F, O'Morain C et al. Management of *Helicobacter pylori* infection – the Maastricht V/Florence Consensus Report. *Gut* 2017; 66 (1): 6–30.

57. Pediatric Gastroesophageal Reflux Clinical Practice Guidelines: Joint Recommendations of the North American Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition and the European Society for Pediatric Gastroenterology, Hepatology, and Nutrition / Rosen R. et. al. // Journal of Pediatric Gastroenterology and Nutrition. 2018. Vol. 66, Issue 3. P. 516–554. doi: 10.1097/mpg.0000000000001889
58. Pediatric Gastroesophageal Reflux Disease: Developing Drugs for Treatment; Draft Guidance for Industry; Availability // Federal Register. 2017. Vol. 82, Issue 207. P. 49837–49838. Available at: <https://www.federalregister.gov/d/2017-23436/p-3>
59. Peter M. (2017). Pediatric Inflammatory Bowel Disease: 754. URL: https://books.google.com.ua/books?id=Au8mDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=uk&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.
60. Prevalence and management of gastroesophageal reflux disease in children and adolescents: a nationwide cross-sectional observational study / Martigne L. et. al. // European Journal of Pediatrics. 2012. Vol. 171, Issue 12. P. 1767–1773. doi: 10.1007/s00431-012-1807-4
61. Salvarani C, Fries W, Gastroenterol WJ. (2009). Clinical features and epidemiology of spondyloarthritides associated with inflammatory bowel disease. 15: 2449–2455. <https://doi.org/10.3748/wjg.15.2449>; PMID:19468993 PMCID:PMC2686901.
62. World Gastroenterology Organisation Global Guidelines: GERD // Global Perspective on Gastroesophageal Reflux Disease. 2015. URL: <http://www.worldgastroenterology.org/guidelines/global-guidelines/gastroesophageal-reflux-disease/gastroesophageal-reflux-disease-english>

Накази МОЗ України.

1. МОЗ України. (2017). Про затвердження норм фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах і енергії. Наказ

2. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги дітям з вірусним гепатитом С. – 2016. <http://d-l.com.ua/files/37382816.pdf>
3. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги дітям з вірусним гепатитом В. – 2017. <http://d-l.com.ua/files/37382816.pdf>
4. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги дітям з ГЕРХ. – 2013. <http://d-l.com.ua/files/37382816.pdf>
5. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги дітям з хворобою Крона. – 2015. <http://d-l.com.ua/files/37382816.pdf>
6. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги дітям із виразковим колітом. – 2015. <http://d-l.com.ua/files/37382816.pdf>
7. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги дітям із виразковою хворобою шлунку і 12-палої кишки. – 2013. <http://d-l.com.ua/files/37382816.pdf>
8. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги дітям із захворюваннями органів травлення. Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 59 від 29.01.2013 р.
9. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги дітям із захворюваннями підшлункової залози. – 2013. <http://d-l.com.ua/files/37382816.pdf>
10. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги дітям із захворюваннями підшлункової залози. – 2013. <http://d-l.com.ua/files/37382816.pdf>
11. Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги дітям із синдромом подразненого кишечника. – 2013. <http://d-l.com.ua/files/37382816.pdf>

Інформаційні ресурси

<http://NelsonTextbookofPediatrics>, 20thEd (2016)

<http://www.emergenci-ua.com>.

<http://www.medexpert.org.ua>

<http://www.http://guidelines.moz.gov.ua> (Уніфіковані Європейські протоколи з педіатрії)

<http://www.pediatric.mif-ua.com>.

<http://www.booksmed.com/pediatriciya>

<http://pediatriciya.info>

<http://health-ua.com/parts/pediatrics>

<http://www.med-edu.ru/pediatric>

<http://www.mif-ua.com/archive/zhurnal-zdorove-rebenka/numbers>

<http://medkniga.ucoz.net/publ/pediatriciya/40>

http://www.medport.info/index.php?option=com_content&view=section&id=48&Itemid=73

<http://youalib.com/медицина/педіатрія>

<http://guidelines.moz.gov.ua>

Медична література в електронних бібліотеках

PubMed

Embase

Scirus

Google Scholar